

2015-09-01 Nr. V4-1495
2000-08-21 Nr.-

Domantas Tracevičius
P. Žadeikos g. 20-1, 06321 Vilnius

domantas@biastraplius.lt

Kopija
UAB „Vilniaus vandenys“

info@vv.lt

Aplinkos apsaugos agentūra

aaa@aaa.am.lt

Vilniaus miesto savivaldybės administracija

info@vilnius.lt

DĖL PASTABŲ PLANUOJAMOS ŪKINĖS VEIKLOS DUMBLO GALUTINIO UTILIZAVIMO ĮRENGINIŲ STATYBOS IR EKSPLOATACIJOS TITNAGO G. 74 VILNIUJE POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO (PAV) ATASKAITAI

Š. m. rugpjūčio 21 d. UAB „Sweco Lietuva“ (toliau tekste – PAV dokumentų rengėjas) iš UAB „Biastra plius“ atstovo Domanto Tracevičiaus (toliau tekste - Pareiškėjas) elektroniniu paštu gavo pastabas planuojamos ūkinės veiklos (toliau tekste - PŪV) Dumblo galutinio utilizavimo įrenginių statybos ir eksploatacijos Titnago g. 74 Vilniuje PAV ataskaitai, kuri š. m. rugpjūčio 8 d. viešo supažindinimo su PŪV PAV ataskaita susirinkimo metu buvo pristatyta visuomenei ir prašymą pakartotinai įvertinti visus ekologinius kompostavimo ir deginimo privalumus tolimoje perspektyvoje, atsižvelgti į realius deginimo kaštus su faktiniu susidarančiu dumblo kiekiu, bei ekonominį poveikį miestui, kad būtų tinkamai įvertinta nauda arba žala Vilniaus miesto gyventojams. Pareiškėjas minimame laiške teigia:

1) Neatsižvelgiama, kad dumblo kompostavimas yra prioritetas palyginus su dumblo deginimu remiantis atliekų tvarkymo direktyva 2008/98/EB. Artimiausiu metu planuojama, kad ši direktyva, siekiant tvarumo, būtų įtraukiama į kiekvienos iš nacionalkinių valstybių teisinę sistemą. Deginimas yra technologija, kuri ES šalyse yra atsisakoma, nes nėra tvari. Šiuo metu visoje ES yra atliekų, tarp jų ir nuotekų dumblo, deginimo įrenginių pastatytas perviršis. Manau, kad SWECO turėtų atsižvelgti į ateities perspektyvas.

Atsakymas. Jūsų teiginys, kad ES apskritai atsisakoma atliekų deginimo yra nuomonė, kuri neparemta faktais. Iš Jūsų pastabų negalima suprasti ar skiriate atliekų deginimą (atliekų tvarkymo hierarchijoje – šalinimas) nuo atliekų panaudojimo energijai gauti (atliekų tvarkymo hierarchijoje - naudojimas), nes pastarasis ES yra visuotinai pripažinta ir taikoma bei skatinama praktika (tai netiesiogiai įrodo aplinkybė, kad tokiems projektams skiriama ES finansinė parama). Atliekų, ypačingai bioskaidžių, naudojimas energetikoje yra skatinama veikla, kaip tai numato nacionalinė energetikos strategija, atsinaujinančių energijos išteklių nacionalinė plėtros programa bei valstybinis atliekų tvarkymo 2014-2020 metais planas. Rengiant pastarąjį planą buvo atliktas įvairių atliekų tvarkymo scenarijų strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (toliau - SPAV). Atlikus komunalinių atliekų, į kurių sudėtį įeina ir nuotekų dumblas, tvarkymo alternatyvų poveikio fizinėms, socialinėms ir ekonominėms aplinkos komponentėms vertinimą, buvo konstatuota, kad atliekų panaudojimo energijos gamybai alternatyva yra prioritetinga lyginant su kitomis nagrinėtomis alternatyvomis.

Direktyvos 2008/98/EC reikalavimai, konkrečiu atveju 4 direktyvos straipsnis, kalbantis apie atliekų tvarkymo hierarchiją, jau yra perkeltas į nacionalinę teisinę sistemą, konkrečiai - į Atliekų tvarkymo įstatymo 3 str. Paminėtina, kad minėta hierarchija nėra absoliuti. Atliekų

1 (3)

UAB „Sweco Lietuva“
V. Gerulaičio g. 1
LT 08200 Vilnius, Lietuva
Tel. +370 5 262 2621
Faks. +370 5 261 7507
www.sweco.lt
info@sweco.lt

Įmonės kodas 301135783
PVM mokėtojo kodas LT100003469910
Sąsk. Nr. LT54 7044 0600 0091 6067
AB SEB bankas

SWECO grupės narė

Justinas Musteikis
Projekto vadovas
Tiesioginis tel. +37052196573
Mob. +37067139951
justinas.musteikis@sweco.lt

tvarkymo įstatymo 3 str. 2 punkte aiškiai sakoma, kad „Atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetu eiliškumas taikomas atsižvelgiant į bendruosius aplinkos apsaugos principus – atsargumą ir tvarumą, technines galimybes ir ekonominį pagrįstumą <...>, šiame kontekste monodeginimo įrenginys yra tvaresnis sprendimas.

2) Minimi sutaupymai 1,74 mln. EUR yra labai maži lyginant su investuojama suma apie 18 mln. EUR ir 15 metų atsipirkimu, kuomet beveik visos dedamosios neabejotinai didės (energetinių išteklių), tuo pačiu skaičiuojant tik projektinį nuotekų dumblo skaičių, kuomet faktinis nuotekų dumblo skaičius yra 30 % mažesnis. Jūsų atsakyme teigiama, kad ateityje gali būti vežamas dumblas iš viso regiono, tačiau FAKTIŠKAI nei vienoje savivaldybėje taip nėra daroma, SWECO dumblo tvarkymo strategija suplanuota 2006 metais yra NEVEIKSNI, nes dumblo džiovinimas yra labai brangus dumblo tvarkymo būdas (daug brangesnis nei kompostavimas ar kiti), o tai net neįtraukiant dumblo deginimo kaštų. Manau, kad turėtų būti padaryti du dumblo monodeginimo atsipirkimo skaičiavimai, kuomet būtų vežamas prognozuojamas ir faktiškai susidarantis, kad tai būtų įvertinta, nes kitu atveju yra galima žala Vilniaus miestui. Taip pat turi būti įvertinta kokia rizika yra priimtina tokiems projektams, kuomet atsipirkimo laikotarpis yra 15 metų.

Atsakymas. Galimybių studijoje buvo vertinta, kad NVĮ susidarantys dumblo kiekiai sieks 62,1 t/d sausos medžiagos, 90% šio kiekio generuos Vilniaus miestas. Dumblas, prieš jį perduodant kompostuoti arba džiovinti yra apdorojamas tankinimo, termohidrolizės, pūdymo ir sausavimo įrenginiuose. Dumblo drėgnumas sumažėja nuo maždaug 99% iki 70%, o sausos medžiagos kiekis sumažėja iki maždaug 36,9 t/d (t.y. iki maždaug Jūsų nurodytų $36,9 \cdot 365 / (1 - 0,7) = 44895$ t/m). Tokius projektinius dumblo kiekius, atsižvelgdamas į savo prognozes, yra suplanavęs planuojamos ūkinės veiklos (toliau – PŪV) organizatorius, įvertindamas ne tik šiandieninius, bet ir perspektyvinius dumblo kiekius. Taip pat paminėtina, kad monodeginimo įrenginys neprivalo būti nuolat eksploatuojamas pilnu pajėgumu, todėl jis veiks net ir esant mažesniems už nominalius dumblo kiekiams.

Įmonės, UAB „Vilniaus vandenys“, atlikti vertinimai patvirtina, kad ekonominiu požiūriu tiek įmonei, tiek vandens vartotojams nuotekų dumblo galutinis sutvarkymas deginimo būdu yra naudingiausia alternatyva. Atliekamų poveikio aplinkai vertinimu įvertinamas planuojamų taikyti dumblo tvarkymo būdų aplinkosauginės pasekmės.

Atsižvelgiant į pasakytą nematome prielaidų teigti, kad PŪV organizatorius planuoja statyti nepagrįstai didelį monodeginimo įrenginį ir todėl reikalinga tikslinti ekonominius skaičiavimus.

3) Nebuvo padaryta socialinis ekonominis vertinimas iki galo. Šiuo metu Vilniaus miesto nuotekų valykoje susidarantis dumblas yra kompostuojamas su žaliosiomis atliekomis. Prašome įvertinti, kiek tai miestui papildomai kainuos, jei ši situacija pasikeis. Klaipėdos mieste žaliųjų atliekų kompostavimas kainuoja daugiau nei 29 EUR/t. Tai turėtų būti įvertinta, kaip pasikeitimo efektas. Taip pat prašome paskaičiuoti ir kitų atliekų (pvz. smėliagaudžių) realias šalinimo sąnaudas (niekur nėra LIETUVOJE naudojamos smėliagaudžių atliekos keliuose).

Atsakymas. Kaip jau esame Jums atsakę, UAB „Vilniaus vandenys“ yra vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, ne atliekų tvarkymo, srityje veikiantis ūkio subjektas, siekiantis veiklą vykdyti galimai efektyviai, kad mažintų ar bent jau nedidintų sąnaudų būtent vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo srityje.

Jeigu šiuo metu Vilniaus miesto žaliųjų atliekų sutvarkymas yra subsidijuojamas nepagrįstai padidinant dumblo kompostavimo įkainius, tuomet yra pažeidžiamas Atliekų tvarkymo įstatymo 32 str. įtvirtintas principas „teršėjas moka“. Jeigu subsidijavimo nėra, nematome priežasčių keisti Vilniaus miesto žaliųjų atliekų tvarkymo įkainiams, nes jos ir toliau galės būti perduodamos Jūsų bendrovei tais pačiais, šiuo metu taikomais, įkainiais. Atsižvelgiant

2 (3)

UAB „Sweco Lietuva“
V. Gerulaitio g. 1
LT 08200 Vilnius, Lietuva
Tel. +370 5 262 2621
Faks. +370 5 261 7507
www.sweco.lt
info@sweco.lt

Įmonės kodas 301135783
PVM mokėtojo kodas LT100003469910
Sąsk. Nr. LT54 7044 0600 0091 6067
AB SEB bankas

SWECO grupės narė

Justinas Musteikis
Projekto vadovas
Tiesioginis tel. +37052196573
Mob. +37067139951
justinas.musteikis@sweco.lt

į tai, manome, kad PŪV niekaip nekvestionuoja Vilniaus mieste susidarančių žaliųjų atliekų kompostavimo tęstinumo.

Smėliagaudžių smėlyje yra vos maždaug 5% organiškai skaidžių medžiagų (palyginimui sausintame dumble jų yra apie 50%), todėl toks smėlis laikytinas ne komposto žaliava (nes mineralizacijos potencialas yra faktiškai niekinis ir technologiškai nėra kompostui pagaminti būtinas komponentas, be kurio kompostavimo procesas nevyktų), bet atlieka. Toks smėlis, tinkamai apdorojus, ir šiuo metu turi būti šalinamas sąvartyne, jo maišymas su kompostu, jeigu taip yra daroma, laikytinas dirbtinu sąnaudų už tinkamą atliekų šalinimą vengimu.

4) Prognozuojama nepavojingų pelenų utilizavimo kaina 174,48 EUR/t (50 Lt/t) yra visiškai nereali, kuomet medienos pelenai, kurie yra neužteršti sunkiaisiais metalais ir turi daugiau augalams tinkamų maistingųjų medžiagų, yra tvarkomi už daug didesnes sumas. PVZ.: Vilniaus energijoje susidarantys medienos pelenai yra tvarkomi už daugiau nei 200 LT/t, AB "Lietuvos energijos gamyba" paskutinio konkurso nugalėtas pelenus tvarkys už daugiau nei 37 EUR/t

Atsakymas. Pagrindines projekto sąnaudas formuotų kapitalo ir nepavojingų atliekų šalinimo kaina, o sutaupymus – lėšos dumblo džiovinimo įrenginyje naudojamam kurui (gamtinėms dujoms) pirkti ir dumblo sutvarkymo (kompostavimo) sąnaudos. Ateityje gali keistis visos šios išvardintos dedamosios, ne tik nepavojingų atliekų (pelenų) šalinimas, tačiau PŪV organizatoriaus nuomone potenciali nauda persveria šias rizikas.

Atskirai paminėtina, kad PAV procedūros metu atliekamas socialinis-ekonominis vertinimas nėra tapatus verslo planui. PAV ataskaitoje nėra privaloma grįsti verslo sprendimų, tai yra išimtinai PŪV organizatoriaus kompetencijos klausimas, sietinas su verslo rizika, kuri egzistuoja bet kuriame projekte.

5) Kol kas fosforo atgavimas nėra praktiškai įmanomas, nes ekonomiškai yra visiškai neatsiperkantis dalykas. Artimiausia žiedinės ekonomikos direktyva planuoja įpareigoti visas atliekas turinčias fosforo, kad jos būtų perdirbamos ir gražinamos į žemę. Kompostuojant nuotekų dumblą į žemę būtų gražinamas ne tik fosforas, bet ir azotas bei humusas. Pagal ES žemės institutą Lietuvos humuso lygis yra vienas žemiausių ES.

Atsakymas. UAB „Vilniaus vandenys“ dumblo tvarkymo būdas negali būti renkamas susiaurinant iki vieno iš potencialių naudų - fosforo panaudojimo – maksimizavimo. Nuotekų dumblo deginimo metu fosforas nėra prarandamas ir lieka deginimo įrenginyje susidarančiuose dugno pelenuose. Tokiu būdu išlieka fosforo, kaip neatsinaujinančio gamtinio išteklių, regeneracijos iš dugno pelenų arba tiesioginio dugno pelenų panaudojimo dirvų tręšimui (jeigu būtų nustatyta, kad kitų teršalų, pvz. sunkiųjų metalų, koncentracijos pelenuose neviršija nustatytų ribinių verčių) galimybė.

Paminėtina, kad Jūs, kaip kompostą iš UAB „Vilniaus vandenys“ dumblo gaminantis ūkio subjektas, nepateikėte informacijos ar pagal dumblo klasę (pagal mikrobiologinius-parazitologinius rodiklius) ir kategoriją (pagal sunkiųjų metalų kiekius) nagrinėjamas dumblas apskritai gali būti naudojamas dirvoms tręšti ir karjerams rekultivuoti.

Norime pažymėti, kad jeigu UAB „Sweco Lietuva“ pateikti atsakymai į aukščiau aptartas pastabas Jums yra nepriimtini, Jūs visada galite kreiptis į šios planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procesą koordinuojančią atsakingą instituciją – Aplinkos apsaugos agentūrą (A. Juozapavičiaus g. 9, 09311 Vilnius).

Projektų direktorius

Tomas Varneckas

3 (3)

UAB „Sweco Lietuva“
V. Gerulaitio g. 1
LT 08200 Vilnius, Lietuva
Tel. +370 5 262 2621
Faks. +370 5 261 7507
www.sweco.lt
info@sweco.lt

Įmonės kodas 301135783
PVM mokėtojo kodas LT10000346990
Sąsk. Nr. LT54 7044 0600 0091 6067
AB SEB bankas

SWECO grupės narė

Justinas Musteikis
Projekto vadovas
Tiesioginis tel. +37052196573
Mob. +37067139951
justinas.musteikis@sweco.lt